

Indledningen er redigeret af Jon Tafdrup og Krista Stinne Greve Rasmussen

Tilsyn ved dr.phil. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstreddegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“28de Mai”

ved Vibeke A. Pedersen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Festdagen 28. maj
- 3 Hovedtanker
- 4 Melodi
- 5 Anvendt litteratur
- 6 Anvendt webside

1 Anledning

Allerede i sit første år, 1839, begyndte foreningen Danske Samfund at fejre den 28. maj, hvilket den blev ved med, indtil Grundloven af 1849 var trådt i kraft. I 1839 fandt mødet sted på selve dagen, og i den anledning var der blevet trykt et lille teksthæfte med tre sange af Grundtvig, hvoraf kun den ene havde været udgivet tidligere, nemlig [“Danmark, deiligst Vang og Vænge”](#). De to andre sange var [“Er Lyset for de Lærde blot”](#) og sangen med førstelinjen “Konge-Haand og Folke-Stemme”, og de var begge skrevet til lejligheden (klik på titlerne for at se indledninger til de andre sange). Hæftets sidste sang var skrevet af B.S. Ingemann.

I forbindelse med fejringen holdt Grundtvig også et foredrag, som senere samme år blev trykt i *Morskabslæsning for den Danske Almue*, 14. juni, s. 225-230 (*Bibliografien* 2, s. 148), [se indledning til denne tekst her](#).

Læs mere

Om Danske Samfund, se Rønning (1912) s. 208-210, Johansen (1955), s. 91-93, og Bugge (1965), s. 318.

2 Festdagen 28. maj

Den 28. maj 1839 var det otte år siden, at de rådgivende provinsialstænder var blevet annonceret. De bliver ofte kaldt stænderforsamlingerne, men af Grundtvig indimellem også 'Folkeraadet'. Stænderforsamlingerne i kongeriget Danmark og hertugdømmerne Slesvig og Holsten blev indført ved kongelig forordning af 28. maj 1831 af kong Frederik 6., men de samledes dog først fra 1835. Der var fire stænderforsamlinger – i Itzehoe for hertugdømmet Holsten, i Slesvig by for hertugdømmet Slesvig, i Viborg for Jylland og i Roskilde for Øerne (Scocozza & Jensen 1999, s. 216).

3 Hovedtanker

Den tredje sang af Grundtvig i det lille teksthæfte (s. 7 f.) opsummerer med de berømte indledende verslinjer "Konge-Haand og Folke-Stemme, / Begge stærke, begge fri" Grundtvigs opfattelse af forholdet mellem folket og kongemagten. Der er i hans optik et ligeværdigt indbyrdes forhold, som gør, at begge styrker den anden part, og at begge kan leve sammen i en indbyrdes frihed, der dog ikke er helt symmetrisk. Kongen har fuld frihed til at handle, mens borgerne (kun) har frihed til at tale. De to parter forudsætter og bestyrker dog hinanden i gensidig forståelse (se også Møller 2015, s. 120 f.). Dertil kommer, at koalitionen mellem konge og folk har historiske rødder, der rækker hundreder af år tilbage (strofe 1). Det skal her bemærkes, at "Stemme" går på talens ret, ikke stemmeret (Møller 2015, s. 120).

For Grundtvig er dette billede af det indbyrdes forhold mellem konge og folk ikke kun en fremtidsvision, men en politisk og forfatningsmæssig kendsgerning, der har udfoldet sig for øjnene af ham (og alle andre danskere) siden indførelsen af stænderforsamlingerne, som Grundtvig nærmest ser som en fortsættelse af det princip, der har hersket siden hedenold. Mens stænderforsamlingerne for de mere liberale kun var første skridt på vej mod en mere demokratisk styreform, hvor kongen fik mindre magt, og stænderforsamlingerne ikke bare var rådgivende, men også kunne være lovgivende, mener Grundtvig, at de to institutioner er i fuldendt balance, som de er.

Til at underbygge dette trækker Grundtvig som oftest på historien. I denne sang griber han til oldtidens asalære, i hvis regeringssystem han finder en parallel: Skønt Odin var den øverste magt, afholdt han ting, dvs. en form for ligeværdige drøftelser, og han tolererede de øvrige guders tale (strofe 2). Grundtvigs brug af fortiden har det overordnede formål at åbne folkets øjne for en fælles national identitet, der indbefatter hele befolkningen (se også Bønding 2021, s. 172 f.). Grundtvig går endog så vidt som til at skildre kongens og folkets indbyrdes forhold som et kærligt forhold, der kan sammenlignes med forholdet mellem forældre og børn (sidste linje i strofe 4). Udsagnet står så meget desto stærkere ved at være anbragt i et poetisk bagvægtsfelt, dvs. som slutning på strofen. Denne opbygning accentueres i strofe 5, hvor det hedder, at "Almagts Liv er Kiærlighed!", hvormed kærligheden mellem Gud og menneske betones.

Med reference til adelsvældet før enevælden (1660) kan Grundtvig i strofe 3 opridse et billedet af en tid, hvor hverken kongen eller folket var frit. Den gensidige opløftelse til frihed uddybes i strofe 4, hvor folket 'befrier' kongen, mens han til gengæld giver folket talens brug via stænderforsamlingerne. Sangen munder ud i en lovprisning af Danmark som det bedste sted i verden.

4 Melodi

Grundtvig angiver selv, at sangen kan synges på melodien til "Hver som ynder skyldfri Glæde". Denne sang var skrevet af lægen og lejlighedsdigteren Rasmus Frankenau og var i sin tid udkommet bl.a. i *Sange til Brug for Kongens Klub* (1802), nr. 57, s. 99 f. Det er ikke lykkedes at finde præcis, hvilken melodi det drejer sig om, men der eksisterer flere forskellige salmemelodier, som vil kunne bruges.

Læs mere

Den mest kendte er nok "Som den gyldne Sol oprinder" (DS nr. 227 (<https://www.dendanskesalmebogonline.dk/salme/227>); se melodier i Thuner 1930, nr. 1101-1108). Disse melodier passer nemlig til ottelinjede trokæiske strofer med rimskemaet ababddcc og henholdsvis 8, 7, 8, 7, 8, 8, 7 og 7 stavelser i verslinjerne.

5 Anvendt litteratur

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954).
- Bugge, Knud Eyvin (1965) *Skolen for livet. Studier over N.F.S. Grundtvigs pædagogiske tanker*. København.
- Bønding, Sophie (2021) "Founding the Community on Old Norse Myths. N.F.S. Grundtvig's Attempt at Remythologizing the Danish Community" i red. Sophie Bønding, Lone Kølle Martinsen & Pierre-Brice Stahl *Mythology and Nation Building. N.F.S. Grundtvig and His European Contemporaries*, s. 163-193. Aarhus.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.
- Johansen, Steen (1955) "Efterskrift" i *Grundtvig-Studier* 1955, s. 91-93. København.
- Møller, Jes Fabricius (2015) "Grundtvigs betydning for samfundet" i *Grundtvig-Studier*, s. 103-130. København.
- Rask, H.K. (red.) (1839) *Morskabslæsning for Den Danske Almue* 14. juni 1839. København.
- Rønning, Frederik (1912) *N.F.S. Grundtvig. Et bidrag til skildring af*

dansk åndsliv i det 19. århundrede, bind 3.2. København.

- *Sange til Brug for Kongens Klub* (1802). København.
- Scocozza, Benito & Grethe Jensen (1999) *Danmarkshistoriens Hvem, Hvad og Hvornår*, 2. udg. København.
- Thuner, Ole Erland (1930) *Dansk Salme-Leksikon: Haandbog i dansk Salmesang. En hymnologisk Sammenstilling af Ord og Toner med historiske og bibliografiske Oplysninger*. København.

6 Anvendt webside

- [Den danske salmebog online](#) (30. marts 2022)